

Юлія СОКОЛ,
слухачка Дипломатичної академії України
при МЗС України,
(Київ, Україна), avare779@163.com

ДИПЛОМАТИЧНІ АРХІВИ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

В статті розглядається структура та основні напрямки діяльності Архіву Міністерства закордонних справ Китайської Народної Республіки. Мета статті полягає в з'ясуванні історії Архіву з моменту його створення. Особлива увага приділена процесу розсекречення дипломатичних документів КНР, що розпочався в 1998 р. та проходив в три етапи (січень 2004 р., травень 2005 р., листопад 2008 р.). За цей час для загального доступу було відкрито понад 82000 документів за період з 1949 р. по 1965 р. Запуск цих процесів засвідчує наближення КНР до міжнародних стандартів, а також доводить поступове підвищення прозорості китайської дипломатії. Актуальність дослідження полягає в тому, що до сьогодні наукові розвідки з даної проблематики не лише українських, але і закордонних науковців відсутні.

Ключові слова: дипломатичний архів, Міністерство закордонних справ КНР, архівний фонд, розсекречення.

Iuliia SOKOL,
student of the Diplomatic Academy of Ukraine
under the MFA of Ukraine,
(Kyiv, Ukraine), avare779@163.com

DIPLOMATIC ARCHIVES OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

This article provides the research of the structure and main activities of the Archives of the Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. The research deals with the history of the Archives since its foundation, paying special attention to the process of declassification of diplomatic documents of the PRC, which started in 1998 and went through three phases (January 2004, May 2005, November 2008). During this time, more than 82,000 documents, created in 1949-1965 have become available to the public. Launching of these processes proves the approach of China to the international standards and demonstrates a gradual increase of the transparency of China's diplomacy. The research is relevant because neither Ukrainian, nor foreign scientific researches on this subject are available so far.

Keywords: Diplomatic Archives, the Ministry of Foreign Affairs of PRC, Archive Fund, Declassification.

没有档案的个人简历,可以自由杜撰,没有档案的国家历史只能属于传说 (鲁桂成)¹.

*Життєпис без архіву – вільна інтерпретація,
історія держави без архіву – лише легенда
(Лу Гуйчен) [Пер.авт.].*

Серед різноманіття державних архівів дипломатичні архіви становлять собою дуже особливу, специфічну сферу, адже вони не лише пов'язані з підвищеним рівнем секретності документів, що зберігаються в їх фондах, а й певною мірою є одним із інструментів ведення дипломатичної діяльності, адже дозволяють простежити (чи навпаки приховати) мотиви і передумови прийняття тих чи інших зовнішньополітичних рішень, дослідити механізми і етапи розробки різноманітних міжнародних документів як громадянам своєї країни, так і іноземцям. Саме тому питання розсекречення дипломатичних архівних фондів та відкриття доступу до них не лише потребує тривалого часу, а і вимагає, перш за все, наявності в керівництва держави політичної волі до цього.

Мета даної наукової розвідки полягає в дослідженні основних особливостей і напрямків діяльності Архіву МЗС КНР та аналізі процесу розсекречення дипломатичних документів, які зберігаються в його фондах. Історіографічна база даного дослідження є досить обмеженою. Вона ґрунтується на нечисленних публікаціях китайських та американських науковців, що стосуються заданої проблематики. Для уявлення про діяльність Архіву МЗС КНР важливе значення мають нормативно-правові акти КНР, офіційні заяви китайських дипломатів і представників відповідних відомств. Звертає на себе увагу те, що на сьогодні жоден з українських, російських та закордонних науковців не займався дослідженням цієї теми. Вітчизняних досліджень, що стосуються китайських архівів в цілому, та дипломатичних архівів КНР зокрема досі не було представлено. Це не лише обумовлює актуальність даного дослідження, а і створює передумови для подальших наукових розвідок у цій сфері.

Архів Міністерства закордонних справ КНР було організовано в 1985 р. для постійного зберігання дипломатичних документів, створених після проголошення Китайської Народної Республіки в 1949 р. на базі архівного відділу канцелярії МЗС КНР. На нинішньому етапі Архів складається з семи відділів: канцелярії, відділу адміністративного керівництва, відділу зберігання та використання ресурсів, відділу розсекречення, бібліотечного відділу, технічного відділу та редакційно-дослідницького відділу. Постійний штат Архіву складає 60 осіб.

Архів МЗС КНР покликаний слугувати на благо дипломатичного корпусу та всього суспільства в цілому. Дипломатичний архів відкритий для доступу громадян і організацій КНР, Гонконгу, Макао і Тайваню, зарубіжних китайців, китайських емігрантів, іноземних організацій і приватних осіб.

¹ 外交部档案馆长鲁桂成大使视察我校档案馆. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://blog.sina.com.cn/s/blog_cd20585a0101f7t9.html#bsh-24-268405380.

Станом на кінець 2008 р. в Архіві Міністерства закордонних справ КНР зберігалось понад 420 000 файлів. Переважну більшість складають документи з паперовими носіями, мікрофільми, фотографії, звукозаписи, цифрові носії і речові матеріали. Бібліотечний фонд налічує понад 230 000 книг (870 з них – рідкісні), в тому числі, іноземних видань різними мовами, що є важливою особливістю бібліотеки Архіву².

Зразки справ Архіву МЗС КНР

Архів МЗС КНР займається постійним збором та упорядкуванням документації Міністерства закордонних справ і підпорядкованих йому відомств, підрозділів Міністерства, посольств, консульств, представництв КНР за кордоном, в Гонконзі та Макао; управлінням і контролем підпорядкованих архівів; підбором та забезпеченням внутрішніх підрозділів та закордонних дипломатичних установ відповідними книгами і періодичними виданнями, а також виконанням функцій ділового адміністрування.

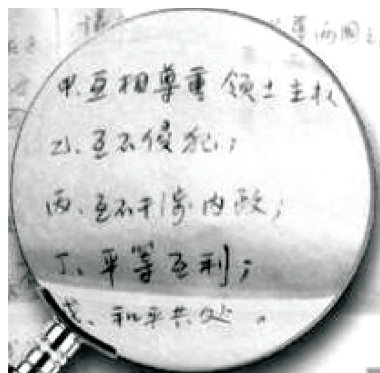
Дипломатичний архів Міністерства закордонних справ КНР зберігає документальну хроніку зовнішньополітичної діяльності країни з часів заснування Китайської Народної Республіки в 1949 році, яка відображає результати розвитку зовнішньополітичної стратегії та дипломатичної служби Китаю в умовах трансформації системи міжнародних відносин. Серед них записи важливих бесід з іноземними гостями та дипломатичні угоди Мао Цзедуна, Чжоу Еньлая, Ден Сяопіна та інших партійних і державних керівників старшого покоління є особливо цінними; оригінали різноманітних договорів, угод, підписаних між Китаєм і зарубіжними країнами. Серед багатьох цінних документів два гідні особливої уваги: «Проект китайської сторони «Спільної декларації

² 外交部档案工作概况. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.xzbu.com/1/view-309144.htm>.

прем'єр-міністрів Китаю та Індії» та «Додаткова заява (рукопис) прем'єр-міністра Чжоу Еньлая на пленарній сесії Азіатсько-Африканської конференції». Ці два документи пройшли процес оцінки та були занесені Національним консультативним комітетом до Переліку архівної спадщини Китаю³.

Власноручні виправлення Чжоу Еньлая
Проекту Спільної декларації
прем'єр-міністрів Китаю та Індії

Додаткова заява (рукопис)
прем'єр-міністра
Чжоу Еньлая на пленарній
сесії Азіатсько-Африканської
конференції

Під впливом різноманітних чинників Міністерство закордонних справ КНР з 1998 р. розпочало процес поступового розсекречення дипломатичних архівів. Цей крок насамперед ґрунтувався на усвідомленні того, що китайська громадськість в сучасних умовах потребує більшої відкритості дипломатії, в той же час дипломатія стоїть перед нагальною необхідністю громадської підтримки і розуміння. В той же час, деякі відставні дипломати все частіше звертались до дипломатичних архівів, тому лобювання розсекречення цих документів з їх сторони помітно зросло⁴. Крім того, відповідно до Закону “Про державний архів” (《中华人民共和国档案法》)⁵ і Закону “Про збереження секретності” (《中华人民共和国保守国家秘密法》)⁶, архівні документи через 30 років після створення, пройшовши процедуру розгляду спеціальної комісії, можуть бути відкриті для громадськості.

Таким чином, відкриття дипломатичних архівних фондів ознаменувало наближення Китаю до традицій користування архівами в інших розвинутих країнах. Але слід зазначити, що на початкових етапах КНР стикалась з певними складнощами,

³ Офіційний сайт Архіву МЗС КНР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dag.fmprc.gov.cn/chn/>.

⁴ 葛军. 中国外交档案解密始末—就解密档案访外交部档案馆//《世界知识》, 2004(17), 第54页.

⁵ 《中华人民共和国档案法》 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legal.gmw.cn/2017-01/20/content_23530086.htm.

⁶ 《中华人民共和国保守国家秘密法》 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scysss.com.cn/CL2188/84855.html>.

пов'язаними із відкриттям дипломатичних фондів для громадськості, адже країна не мала практичного досвіду в цій сфері. Саме тому відповідальні співробітники дипломатичного архіву відвідали США, Росію та інші країни з метою запозичення їхнього досвіду та співвіднесення його із конкретними особливостями дипломатичних архівів Китаю. Ними було розроблено “25 основних принципів щодо процедури розсекречення Архіву МЗС” (《外交部档案馆开放档案暂行办法》⁷), основні з яких полягають в наступному: розсекречення не має зачіпати національні інтереси КНР, чинити вплив на відносини Китаю з іншими країнами, впливати на національну єдність, шкодити інтересам приватних осіб.

Для того, щоб на основі цих Принципів досягти якомога кращих результатів, МЗС КНР в 1999 р. було створено спеціальну робочу групу з розсекречення дипломатичних архівів на чолі із тогочасним заступником міністра закордонних справ КНР, постійним представником КНР в Раді безпеки ООН (2003–2008) Ван Гуан'я.

За словами попереднього Директора Архіву МЗС КНР Лянь Чженбао, розробка згаданих Принципів мала величезне значення, вони стали своєрідною керівною основою розсекречування архівних фондів, але на практиці довелось стикнутися з багатьма труднощами, адже дипломатичні архіви багато в чому пов'язані з вищими національними інтересами і конфіденційністю. Наприклад, у відповідності до Принципів, Відділ МЗС, який створював той чи інший документ, має відповідати за його розсекречення, але якщо обсяг роботи Відділу завеликий, Відділ може призначити досвідченого відставного дипломата, який би взяв на себе відповідальність щодо заповнення спеціальної ревізійної форми, зазначивши конкретну причину згоди або відмови відкрити для доступу певний документ. Крім того, необхідна також перевірка остаточного звіту та передавання його до відповідних відомств для затвердження⁸.

Як уже згадувалось, за міжнародними стандартами, термін обмеження доступу до архівних документів складає 30 років. Таким чином, фонди Архіву МЗС КНР мали бути розсекречені ще в 1970-х рр. Однак відповідні роботи були розпочаті Китаєм порівняно пізно, тому швидкість відкриття дипломатичних документів для широкого доступу дещо повільна. Під час першого етапу розсекречення Дипломатичним архівом Міністерства закордонних справ було розкрито лише 30% всіх файлів з вичерпаним терміном збереження секретності, для порівняння, у США відкрито 95%, а в Росії – 80-90% фондів за відповідний період. Але, зважаючи на те, що подібний досвід є для Китаю безпрецедентним, це можна вважати очевидним покращенням.

Лянь Чженбао підкреслює, що через робоче навантаження, можливо тільки поетапно розсекречувати архівні файли. Кількість роботи, яка з'явилась після прийняття «Закону про державний архів» може бути опрацьована лише крок

⁷ 《外交部档案馆开放档案暂行办法》 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.xinhuanet.com/zhengfu/2004-01/19/content_1283119.htm.

⁸ 葛军. 中国外交档案解密始末 – 就解密档案访外交部档案馆//《世界知识》, 2004(17), 第55页.

за кроком. «Через різні об'єктивні обмеження, зокрема, з міркувань захисту національних інтересів, ми не можемо одразу відкрити всі документи. На міжнародному рівні багато країн вчиняють так само, наприклад, Японія в 1976 році почала розсекречувати свої архіви, в цілому за 13 етапів було відкрито для доступу 10 000 файлів, нами ж лише за перший етап було відкрито 10000 файлів, тому це далеко не низький показник».

Керівник дослідницької лабораторії Національної академії державного управління доктор Ду Чжен'ї вважає, що той факт, що дипломатичні архіви вперше були відкриті для громадськості, повною мірою відображає сучасну позицію уряду, засновану на верховенстві науки, демократії, прогресу та закону. «Нас має цікавити не лише зміст розсекречених документів, а і саме значення цього кроку», – зазначає вчений⁹.

Голова Асоціації історії міжнародних відносин, колишній заступник міністра закордонних справ КНР Ян Фучан наголошував на важливості рішення Міністерства закордонних справ щодо відкриття частини документів періоду існування Китайської народної республіки, оскільки, «по-перше, це доводить перехід КНР до міжнародних стандартів; по-друге, підвищує прозорість нашої дипломатії, а також дозволяє більшій кількості людей зрозуміти наші мотиви і міркування при вирішенні основних міжнародних проблем, по-третє, підвищує розуміння зовнішньої політики Китаю нашими іноземними друзями, крім того, це сприятиме поглибленню вивчення нами міжнародних проблем»¹⁰.

16 січня 2004 року у Міністерстві закордонних справ КНР відбулася церемонія відкриття читальної зали Архіву МЗС КНР. Це було дійсно історичною подією, бо означало, що частина дипломатичних фондів нового Китаю нарешті стала офіційно відкритою для доступу усіх зацікавлених осіб.

Церемонія
відкриття
читальної зали
Архіву МЗС КНР
(16.01.2004)

⁹外交秘档澄清历史 是谁错失中美建交机遇? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.163.com/2004w02/12460/2004w02_1076568250980.html.

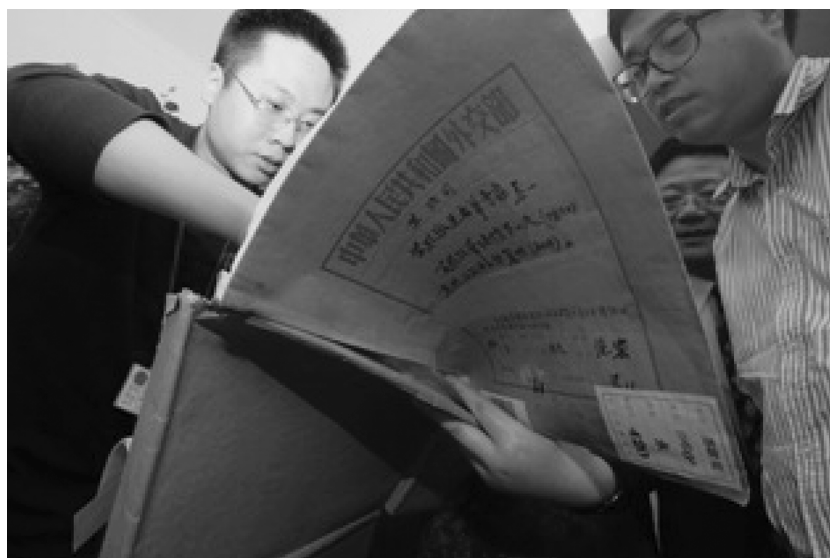
¹⁰ Там же.

Станом на 2006 р. МЗС Китаю було офіційно відкрито для загалу 60% фондів за 1956–1960 рр. Це різноманітні звіти, записи розмов та інші дипломатичні документи і замітки, загальна кількість яких склала 25 651 файлів або 366 551 сторінок¹¹.

В цілому КНР було проведено три етапи розсекречування дипломатичних архівів (січень 2004 р., травень 2005 р., листопад 2008 р.), а це понад 82 000 одиниць документів за період з 1949 р. по 1965 р. Під час першого та другого етапів було відкрито для доступу файли за 1949–1960 рр. (понад 40 000 документів), 12 листопада 2008 року було розсекречено ще 41 097 документів за 1961–1965 рр.

Вірча грамота, підписана Мао Цзедунгом та Чжоу Енлаєм

Відвідувачі ознайомлюються із розсекреченими справами Архіву МЗС КНР, травень 2006 р.

¹¹ 中国“秘密”外交档案开放记国家开放的标志. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.163.com/06/0528/14/2I7GPS700001124J.html>.

Слід зазначити, що Міністерством закордонних справ були відкриті для доступу громадськості зовсім не всі архівні файли. Основна причина розділення процесу розсекречування на етапи полягає в необхідності гарантування того, що розсекречені документи не вплинуть на проведення поточної зовнішньої політики уряду. Наприклад, останній етап розсекречення охопив документи до 1965 року: політичні діячі, які брали участь в створенні цих документів, або пішли зі своїх посад, або померли. В той же час, сьогодення зовнішньополітична обстановка і міжнародне становище відрізняються від часів холодної війни, саме тому розсекречення цих документів на даному етапі не становить загрозу для реалізації зовнішньої політики Китаю¹².

В 2013 р. у пресі стали з'являтися згадки про обмеження доступу до вже розсекречених документів Архіву Міністерства закордонних справ КНР. Зокрема, про це повідомили такі науковці: дослідниця Прістонського університету П. Кім¹³, дослідниця Університету Каліфорнії А. Шуман¹⁴, дослідник Університету Колумбії А. Гош¹⁵.

За свідченнями А. Гоша, доступна база Архіву, що в 2011 – 2012 роках налічувала близько 80000 документів, в 2013-му скоротилася до 8000 документів, тобто 10% від раніше відкритих фондів.

“Жоден з файлів, до яких я звертався в 2011 – 2012 роках, не був доступний в 2013 році, – стверджує вчений. – Значна кількість доступних файлів, наскільки я можу судити, носять характер вітальних телеграм на національні дні, дні народження лідерів і т.д.^{16”}

Для того, щоб продемонструвати, наскільки скоротився доступ до фондів, Гош наводить випадковий список пошукових запитів і кількість віднайдених ним співпадінь, зазначаючи, що список хоч і ґрунтується на його особистих наукових інтересах, але в цілому відображає нечисленність матеріалів, що лишилися доступними: Загальна кількість: 8000; 苏联 (СРСР): 653; 印度 (Індія): 461; 朝鲜 (Корея): 366; 美国 (США): 83; 英国 (Великобританія): 208; 国际 (Міжнародні питання): 352; 科学 (Наука): 33; 科技 (Наука і техніка): 2; 专家 (Спеціалісти): 26; 外交 (Дипломати): 919; 统计 (Статистика): 48. У попередні роки, за свідченнями Гоша, пошуки за країнами, особливо такими, як СРСР, Індія, Великобританія і т.д., як правило, видавали кілька тисяч співпадінь. Обмеження стосуються також і можливості зняти з доступних документів копії.

---

¹² 《神秘的外交部档案是如何解密的》 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.jinhua.gov.cn/art/2016/8/19/art_9597_829809.html,

¹³ Персональний сайт П.М.Кім. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.patriciakim.com/archivalresearch/>.

¹⁴ Foreign Ministry Archives of the PRC. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dissertationreviews.org/archives/936>.

¹⁵ Urgent Update on Foreign Ministry Archives, Beijing. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dissertationreviews.org/archives/5411>.

¹⁶ Там же.

Видання “South China Morning Post” пов’язує такі обмеження доступу до документів Архіву з появою статті в японській пресі, в якій згадувався один з архівних файлів Міністерства закордонних справ КНР. За інформацією видання, у грудні 2013 р. японське агентство “Дзідзо-Прес” отримало документ, датований 1950-м роком, із архівів МЗС КНР, в якому було вжито японську назву «Сенкаку» щодо спірних островів Дяоюйдао. Японське інформаційне агентство пізніше припустило, що доступ був обмежений через те, що даний факт поставив під загрозу власні претензії Китаю на ці острови¹⁷.

Офіційного підтвердження чи спростування цих припушень від Міністерства закордонних справ КНР не з’явилося. За офіційною версією Міністерства, частина документів та електронні каталоги були вилучені із загального доступу у зв’язку із технічними причинами, а саме через оновлення комп’ютерної бази Архіву Міністерства. Які саме обставини спонукали МЗС КНР до зміни позиції щодо доступу до раніше розсекречених документів, невідомо. Але фактом є те, що електронні каталоги фондів Архіву Міністерства закордонних справ КНР досі недоступні¹⁸.

Таким чином, можемо зробити наступні висновки:

1) Той факт, що підготовчий процес розсекречення дипломатичних архівів розпочався в КНР відносно пізно, в 1998 році, а перша частина розсекречених файлів стала відкритою для доступу тільки в 2004 році, через 17 років після прийняття Закону КНР “Про державний архів”, можна пояснити ставленням вищого керівництва КНР до дипломатії як традиційно закритої, секретної сфери, що обумовлено історико-культурними і ідеологічними особливостями китайського суспільства, а також тривалою політикою ізоляції КНР в часи “холодної війни”. Результатом цього стали відсутність практичного досвіду щодо процесу розсекречення архівів і повільні темпи наближення до міжнародних стандартів у цій сфері.

2) Ініціатива керівництва КНР щодо розсекречення частини дипломатичних архівів, з одного боку, була викликана внутрішньо- і зовнішньополітичною необхідністю, а з другого, – засвідчила перехід китайської політики у цій галузі на якісно новий етап та ознаменувала поступове підвищення прозорості китайської дипломатії.

3) Незважаючи на заяви закордонних науковців про те, що частина розсекречених документів була вилучена з публічного доступу в 2013 р. із політичних міркувань, мотиви даного рішення лишаються невідомими. За поясненнями китайської сторони, цей крок пов’язаний виключно з певними технічними причинами, тому лишається сподіватись, що в найближчий час доступ до документів та електронних каталогів Архіву МЗС КНР буде поновлено.

---

¹⁷ China’s Foreign Ministry curtails access to declassified historic archives//South China Morning Post, 09 August, 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scmp.com/news/china-insider/article/1295456/chinas-diplomats-curtail-access-their-historic-archives>.

¹⁸ Електронні каталоги Архіву Міністерства закордонних справ КНР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dag.fmprc.gov.cn/chn/dajmkf/>.

References

1. China's Foreign Ministry curtails access to declassified historic archives. South China Morning Post (2013), 09 August. Retrieved from <http://www.scmp.com/news/china-insider/article/1295456/chinas-diplomats-curtail-access-their-historic-archives> [in English].
2. E-catalogues of The Bureau of Archives of the Ministry of Foreign Affairs (official web-page). Retrieved from <http://dag.fmprc.gov.cn/chn/> [in Chinese].
3. Ge Jun (2004). Zhongguo waijiao dangan jiemi shimo — jiu jiemi dangan fang waijiaobu danganguan. Shijie zhishi – World's knowledge, 17, 54-56 [in Chinese].
4. Ghosh A. (2013, August 6). Urgent Update on Foreign Ministry Archives, Beijing. Retrieved from <http://dissertationreviews.org/archives/5411> [in English].
5. Kim P. Archival Research. Retrieved from <http://www.patriciakim.com/archivalresearch/> [in English].
6. King A. (2016, August 15). Navigating China's archives. Retrieved from <http://asaa.asn.au/navigating-chinas-archives/> [in English].
7. Shenmi de waijiaobu dangan shi ruhe jiemi de? Retrieved from http://www.jinhua.gov.cn/art/2016/8/19/art_9597_829809.html [in Chinese].
8. Shuman A. (2012, February 14). Foreign Ministry Archives of the PRC. Retrieved from <http://dissertationreviews.org/archives/936> [in English].
9. The Bureau of Archives of the Ministry of Foreign Affairs (official web-page). Retrieved from <http://dag.fmprc.gov.cn/chn/> [in Chinese].
10. Waijiaobu dangan gongzuo gaikuang. Retrieved from <http://www.xzbu.com/1/view-309144.htm> [in Chinese].
11. Waijiaobu danganguan kaifang dangan zanxing banfa. Retrieved from http://news.xinhuanet.com/zhengfu/2004-01/19/content_1283119.htm [in Chinese].
12. Waijiaobu danganguanzhang Lu Guicheng dashi guanचा woxiao danganguan. Retrieved from http://blog.sina.com.cn/s/blog_cd20585a0101f7t9.html#bsh-24-268405380 [in Chinese].
13. Waijiao midang chengqing lishi. Shi shei cuoshi zhongmei jianjiao jiyu? retrieved from http://news.163.com/2004w02/12460/2004w02_1076568250980.html [in Chinese].
14. Zhongguo “jiemi” waijiao dangan kaifang ji guojia kaifang de biaozi. Retrieved from <http://news.163.com/06/0528/14/2I7GPS700001124J.html> [in Chinese].
15. Zhongguo Renmin Gongheguo baoshou guojia mimi fa. Retrieved from <http://www.scyss.com.cn/CL2188/84855.html> [in Chinese].
16. Zhongguo Renmin Gongheguo dangan fa. Retrieved from http://legal.gmw.cn/2017-01/20/content_23530086.htm [in Chinese].